

NT/55. Nyolc év után ... c. film cenzuraszövege

N/14

Nyolc év után... Operatőr: Neményi Ferenc, Tudományos munkatárs: Földvári Tamás, Dramaturg: Vitéz Gábor, Vágó: György Edit, Hang: Toldy Zoltán, Munkatársak: Fogarasi Éva, Bánlaki Zoltán, Bérczi Ágnes, Fővilágosító: Kelemen László, Gyártásvezető: Pallós Éva, Rendező: György István, Készült a MAFILM Népszerű-tudományos és Oktatófilm Studiójában, Eng.sz. 5376/72.

A Lobogó utcai Általános Iskola ballagásán a film készítői azokkal a gyerekekkel kívántak találkozni, akikkel 8 esztendeje, az iskola kezdés első napjaiban ismerkedtek meg. Az akkori szereplőknek leve-titettük régi felvételeinket. Ekkor léptek a család védettségéből, az óvoda játékos világából, a tanulás, a fegyelmezett munka világába. Nyolc évvel ezelőtti önmagukkal, s azokkal a szülői vágyakkal néznek szembe, amelyek bennük fogalmazódtak meg a kérdező kamera előtt. Az iskolába lépés napjaiban kilátásba helyezett szülői büntetés és jutalom, - amelyről a gyerekek meséltek, - abból a feltételezésből fakadt, hogy a gyerek adottságai kiválóak, s ha megfelelően ösztönzik, kitűnő tanuló lesz és képes a szülők vágyainak valóraváltására. A szülői kíván-ságoknak azonban gyakran ellentmond a gyermek képessége, érdeklődési kö-re, amely az évek múlásával egyre határozottabb formát ölt, s egyre több vitára ad alkalmat a családban. Most arra kérdésre keresünk választ, ho-gyan ítélik meg az általános iskolában eltöltött nyolc év eredményeit, közelebb vitte-e őket céljaikhoz vagy sem? Hogyan alakította az iskola egyéniségüket, hogyan illeszkedtek be az iskola osztályközösségébe, és a közösségek életét meghatározó együttélési normákat miként gyurták a maguk képére.

/Ének/

- És hogy tetszel magadnak?
- Magdi néni.
- Hát biztosan nagyon féltem,... félhettem.
- Hát nem akartál bejönni egyáltalán. Félnék voltál.
- Nem jártam óvodába sem és nem voltam, közösségben, először voltam,... biztosan azért félhettem.
- Mi a szülőknek és a Ferinek is a véleménye, nyolc évből mennyi haszon-nal telt el?!

- Hát, jobbat is vártam tőle, de hát azért meg-vagyok elégedve.
- Ha egy kicsit megszorította volna, biztos jobb eredményt tudott volna elérni.
- S mi minden akartál lenni a nyolc év alatt?
- Hát nagyon sok minden, autószerelő például.
- Mióta határozta el, hogy autószerelő leszel?
- Hatodik osztály óta. De az ár más gondolataim vannak.
- S mit szoltak a szüleid ehhez?
- Ezt nem tudom, őket nem tájékoztattam róla különösebben.
- Arról, hogy autószerelő leszel?
- Arról nem.
- S mik ezek a más gondolatok most?
- Hát most el szeretném végezni ezt a szakközépiskolát, aztán ha lehet a Műszaki Egyetemre bejutni.
- Önnek mi a véleménye?
- Hát nekem az a véleményem, ha kedve van, és igazán úgy érzi, hogy szereti, szeretni fogja azt, akkor hát próbálja meg és menjen és csinálja. Mindent megadunk, segítünk, hogy tudja elvégezni az iskoláját és hát hasznos tagja legyen a társadalomnak.
- Kinek a hatására választottad ezt a pályát?
- Hát magam találtam ki, szóval, hogy ide megyek, mert az autókat szeretem és hát foglalkozok is velük különösebben. ^Ugy a könyvek is vannak róla, meg hát van a...
- Autógyűjtésed.
- Igen.
- Mióta gyűjtöd ezeket a Mac-th-box-okat?
- Két éve.
- Szülők nem terveznek kocsivásárra?
- Hát egyszer, majd ha a fiam megnő, és ha úgy képzelem, úgy lenne, te-hetsége lesz, hogy kocsit tudunk venni, vagy közösen kiségitünk egymást, akkor esetleg ő majd vezeti, de én már nem akarom.
- Szerinted nem nagy vágy? És elérhető?
- Elérhető, pláne, amikor én már megnövök, hát akkor már közhasználati cikk lesz.
- Szülők dédelgettek-e valamilyen vágyat a Ferivel kapcsolatosan?
- Különösebb vágyat nem dédelgettünk. Hát örülünk annak, hogy két egészséges gyerekünk van és hát aránylag elég jól tanul is, csak azt kérem, hogy mindig fegyelmezett és egyenes legyen, soha ne hazudjon, mindig becsületes legyen, mert akkor nyugodtan alszik az ember.

Ezt kérem tőle minden alkalomkor és amit tudok, én mindent megadok neki. Ő érettük élek.

- Én azért gondoltam rá néha, hogy azért több lesz mint ma, mert hát azért módja is van rá, esze is van hozzá, hát miért ne lenne, miért ne lehessen más?
- Örül ez a gyerek, vagy szomorú?
- Ez?
- Igen.
- Szomorú.
- Miért szomorú?
- Mert intőt kapott.
- És az intő az fáj?
- Nem.
- Mi az intő?
- Intő? Az, hogy rosszul tanul a gyerek, és akkor megveri anyukája, mert intőt kapott.
- Neked a nagytetvéred kapott ki már?
- Nem.
- Nem?
- Kitűnő tanuló.
- És te milyen tanuló leszel Juditkám?
- Remélem, hogy ötös.
- Mi szeretnél lenni?
- Nagy szeretnék lenni.
- Milyen foglalkozást szeretnél?
- Azt még nem tudom, mert még kicsi vagyok.
- És most már nagy vagy?
- Hát nem, szerintem még nem.
- És milyen bizonyítványra számítasz?
- Hát most ebben az évben? Hát olyan ... szeretném, ha négy egész, négy egész kettő... talán.
- S édesanyád meg van elégedve veled?
- Nem vagyok tulzottan megelégedve. Jutkától sok al jobb, többet vártam, szóval jobb bizonyítványban reménykedtem. De azt hiszem a szorgalmához viszonyítva megfelelőnek mondható ez az eredmény. Ugyhogy meg kell elégedni vele.
- Hát nekem jó, ahogy..., amit elértem. Nekem jó. Persze azért lehetett volna jobbat is, ha szorgalmasabb lettem volna, de hát nem volt kedvem tanulni.

- Biztos, hogy egyszer egyest kapott ez a kislány azért mert... biztos, magaviseletéből egyest kapott, mert rossz.., rosszul viselkedett az iskolában.
- És mit fog szólni édesapád, ha egyest viszel haza?
- Lehet, hogy meg fog verni, vagy nem nézhetem a TV-t, vagy nem mehetek el velük cirkuszba, vagy nem játszhatok lent, vagy fönt.
- A hármasért nem kapsz ki?
- De egy kicsit kikapok azért, a hármasért is.
- Négyesért?
- Azért nem.
- Szóval négyest vihetsz haza?
- Igen.
- S ki fog veled tanulni?
- Lehet, hogy én magam fogok tanulni. Mert anyu nem fog nekem segíteni.
- Miért?
- Mert hát nem kell nekem segíteni, én is meg tudom csinálni, amit a tanító néni mond.
- És tényleg nem segített senki?
- Amikor mondjuk olyan feladatot kaptam amit... hát nem tudtam megoldani, azt édesapámtól vagy édesanyámtól megkérdeztem, hogy mi az, hogy kell megcsinálni, de azon kívül nem.

II. felvonás

- Nézd már meg közelebbről!
- Ez a mazsola volt, amit az asztalra akartam állitgatni, de nem sikerült és nagyon nehezen váltam meg tőle.
- S mennyi ideig volt Nálad?
- Mennyi volt? Hát iskolában, amikor visszakaptam a mazsolát, akkor még eleinte vittem magammal, mert ez volt a kabalám, utána már mindig felakasztottam a szegre, mint a futbalisták a futbalcipőket és ...
- Most is van kabalád?
- ... Hát mikor tornásztam, akkor kutyám volt, ez a nagy fekete kutya, utána aztán mikor abba hagytam, nincs kabalám annyira. Szóval van ...
- A szerencsére nem építész soha?
- Inkább a tudásra.
- Milyen pályát választottál?
- Külkereskedelmi pályára szerettem volna menni, abba az iskolába nem vettek föl, így most gimnáziumban tanulok tovább, de a külkereskedelmi pályát még nem, szóval a reményt még nem hagyom abba, ott és olyan értelemben szeretném menni, ahol nyelveket tanulok, és később a külkereskedelmi pályára szeretnék lépni.

- És mit szól ehhez a pályaválasztáshoz?
- Hát nagyon sokat beszéltünk erről, mint általában minden szülő beszél... Szerettük volna, hogy először orvos lesz, aztán mivel a gyerek elég jól tanul, aztán ő is egy kicsit fejtebb hagyott, mi is ugye...
- Mi az oka, hogy romlott a tanulmányi eredményed?
- Hát első sorban az, hogy már kevesebbet is foglalkozok a tanulással.
- nagyobb a követelmény is, és egy kicsit lusta is vagyok.
- Az, hogy ő nem fejtí ki a teljes ambícióját a tanulásba és egy kicsit lazít, a háttérben, s talán az, hogy elég kényelmes élete van neki.
- Jóska, te hogy látod ezt?
- Igaza van apámnak.
- Én szerintem az tanulmányi eredménye, az, ha romlott, nem azért romlott mert esetleg nem tudta, hanem vagy itthon hagyta a füzetét, vagy nem csinálta meg a leckéjét, és szerintem, ha azért neki nincs is ötöse, hanem négyest kapott például számtanból, de az ötös tudása megvan, és a lényeg az, hogy ő az életben használni fogja, ezt bármikor, akkor az sokkal többet ér, hogy négyes tudással esetleg sokkal többet tud valaki, mint aki mindig szerencsés volt az életben és mindig ötöst kapott.
- Nézd csak ezt a képet! Melyik gyerekeknek van itt a legjobb dolga?
- Ennek.
- Melyikkel cserélnél?
- Azzal? Miért?
- Mert még nem iskolás.
- Mit mondott az anyuka, amikor ismét ás lettél?
- Azt, hogy ha jó leszek, kapok egy biciklit.
- Igen. És ha nem jól tanulsz?
- Akkor meg kikapok.
- Meglett az a bicikli?
- Nem lett meg, aztán utána nem is akartam, hogy meglegyen.
- Sose volt biciklid azóta?
- Sose, nem is kívántam, hogy legyen.
- Fius szórakozásnak tartod?
- Hát nem tudom, nem nekem való a ...
- Szüleid közül ki az, aki inkább akarta, hogy jól tanulj?
- Szerintem mind a kettő egyformán.
- Egyformán? Semmi különbség nem volt.
- Nem, nem.
- Mégis, ki volt az, aki a leckéidet ellenőrizte, kikérdezte, vagy megnézte az ellenőrzőkönyvedet?

- Alsótagozatban mind a ketten, aztán felső tagozatban 5-6.-ban az apu inkább kikérdezte matematika-fizika, ami nehezebben ment, de a többit nem, meg most hetedikben a kémiát. Meg elmagyarázta, amit nem értettem.
- Vitatkoztunk elég gyakran vele. Ő nem akarta elhinni, amit mondtam, hogy az..., az száz százalékgig a valóság, de aztán a végén csak rájött, hogy igazam volt és jóváhagyta.
- A kislány 8 éves eredményével elégedett?
- Kérem, nagyon meg vagyok elégedve vele.
- A pályaválasztásával is?
- Azzal nem.
- Miért?
- Azzal nem vagyok megelégedve, mert Kati nagyon szereti a kisgyerekeket és én azt szerettem volna, hogy ő gyerekorvos legyen.
- Elment tőle a kedvem, nem tudom miért, úgy szeretem a gyerekeket most is, mint azelőtt, de nem szeretném azt a pályát választani.
- Ugy vagyok vele, hogy inkább az legyen, amit ő akar és nem akarom befolyásolni ilyen szempontból.
- Ugy is hiába lenne, mert én az szeretnék lenni, ami én szeretnék lenni, és arra fogok ugyanis törekedni, úgyhogy, legfeljebb, ha talán elmenne a gimnáziumban a kedvem tőle, akkor még mehetek az orvosi egyetemre is.
- Külker szakra nagyon nagy a verseny. Ha nem sikerül?
Abba a gimnáziumba kell menned, ahová nem szívesen mennél?
- Nem, nem, nem megyek oda. Nem tudom mi az ...
- Mit fogsz csinálni, ha nem vesznek fel az Eötvös-be?
- Fellebbezek.
- Fellebbezel? Helyes.
- Kezd el a mesét!
- Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy egy anyu, anyuka meg egy, meg egy, két kis testvér. Aztán egyik reggel az egyik kistestvér előveszi a táskáját és bekap... bepak... bepakolja a könyveit, meg a tolltartóját, és elmegy az iskolába és a tanító néni, azt mondja: szervusz fiacskám, a kisfiu meg olyan szépen tanult, hogy kapott egy ötöst és aztán elköszönt a tanító nénitől és aztán anyukája otthon megdicsérte és adott neki pénzt menjen le a cukiba, vehet magának egy fagyit. Itt a vége, fuss el véle!
- Sok fagyialtot kaptál nyolc év alatt az ötösökért?
- Igen kaptam.
- Hogy fagyialtot evett meg így, a 8 év alatt?

- Hátha fagyaltba mérjük, hát volt mikor olyan hete volt, hogy sok jutott neki, ugye, de aztán volt, mikor egyse.
- Ki állította meg ezt a szisztémát?
- Hát azt hiszem, hogy én állítottam meg, mert később ez, eleinte volt ez a kezdeményezés, de aztán már csak az volt, hogy pénzt kaptam, Szóval, nem effektív az ötösért, talán valami kellett, hogy azon a héten jól megy, hát kaptam pénzt.
- S mi az, amit vártatok a gyerektől? Mennyire váltotta be a hozzáfűzött reményeket?
- Meg kell mondjam, hogy nem vártam csodákat. Nem is lett belőle csoda, hiszen a gyerek szakmunkás lesz, gépjárműszerelő, egy olyan emeltszintű iskolában, ahonnan aztán tovább fog menni, és le fog érettségizni, véleményem szerint ez a legjobb megoldás, amit lehetett tennünk és ott kezd, esetleg a szakmát, ahol tényleg, a reszelésnél még a gépjárműszakmában is, akkor nyilvánvaló, hogy meg fogja jól tanulni a szakmát és annak minden csinya-binnyát, ahogy szoktuk mondani.
- Egyetértesz édesapáddal?
- Igen, egyetértetek, szerintem is jobb, hogy ő... ipariiskolában tanulok, mert nem is nagyon szerettem magolni és szerintem nem bírnám ki, hogy még most négy évig magoljak és jobban szeretem a gyakorlati dolgokat.
- Vannak mi a véleménye erről?
- Én szerettem volna, ha előbb leérettségizik, Mert azért érettségi nélkül ma már, de hát én is azt mondom, hogy ne erőltesse, ha nincs kedve a tanuláshoz, akkor menjen és tanulja ki a szakmát, nagyon jó, ügyes keze van, nem félek, hogy nem fogja megállni a helyét.
- Az a véleményem erről, hogy ami igazságos, megfelelő és a gyermek szempontjából s a neveltetésének a szempontjából fontos, azt könnyű lenyelni, hiszen nem vagyunk elfogultak. Sem a feleségem, sem én. Hiszen a gyerekeknek az elkövetkezendő időben jól kell produkálni magát, és jó szakmunkássá kell, hogy váljon, és ezt azért hangsúlyoztam ki, mert hiszen sok szülő ráerőszakolja a gyerekére azt, hogy milyen pályát válasszon, hiszen ma a divatos pályák, ugye külkereskedelmi szak és egyéb más ehhez hasonló dolog, ami talán ugymond a szülők szempontjából is többet hozhatna a konyhára. Ez nálunk nem így van. És elfogultságunk csak abban nyilvánul meg, hogy a gyerek egy megfelelő komoly szakmát kapjon és lábra tudjon állni a későbbiek folyamán.

III. felvonás

- Mesélj!
- A kisgyerek indul az óvoda- az iskolába, ott van mellette a testvére, és azt mondja, hogy ne menjél az iskolába, mert ott nagyon rossz lesz neked, ott csak egész nap a padban ülsz és nem adnak neki ételt.
- Szeretsz iskolába járni?
- Igen.
- Hát én hallottam már olyat, hogy egy kisfiu nagyon jó volt, mégsem szeretett iskolába járni.
- Azért, mert nem tudta, milyen az iskola.
- Te mit gondolsz, milyen az iskola?
- J'
- Jó az iskolában?
- Igen.
- Öregem, egész nap a padban ülsz!
- Miért, de akkor tanulok, és akkor okos leszek.
- Azt mondtad, hogy szeretsz iskolába járni.
- Most már szeretek, mert most már az évvége közeledik. Gondolom, mert már kibírom ezt a kis időt.
- Mi akarsz lenni?
- Hát biológus és valami élővilággal kapcsolatos pályára, erdész, állatorvos...
- Tudatában vagy annak, hogy ehhez sokat kell tanulni?
- Hát igen tudom, nagyon sokat kell.
- Ön meg van elégedve a fia pályaválasztásával?
- A pályaválasztással meg. Csak nekem is az a véleményem, hogy nagyon sokat kell tanulni, hogy ezt a célt elérje.
- És eddig hogy tanult a Gabi?
- Tanulhatott volna jobban is.
- Önnek mi a véleménye erről?
- Bizony többet vártam tőle, és hát kicsit kiengedett.
- Milyen ösztönzést alkalmaztak?
- Tulajdonképpen nem alkalmaztunk ilyen forintos ösztönzést, és talán rossz jegynél, dorgálás, jó jegynél dicséret, de azt, hogy ötösért forint, vagy öt forint, azzal én nem értettem egyet, az teljesen fölösleges, hát... mert pénzkereseti lehetőségnek venné fel a gyerek, hogy jól tanul.

Az iskolának nemcsak ismereteket kell adnia, hanem a közösségi életre is nevelnie kell. Az iskolában töltött évek alatt, - a család mellett, - az osztály a gyerekek legfontosabb közössége. Kötődésük kezdetben a tanítóhoz a legerősebb. Egymás közötti kapcsolataik még felületesebbek, mulékonyak. Idővel azonban tartós barátságok szövődnek. Érvényesül a vonzalom, az ellenszenv, amelyet a bontakozó, erősödő osztálykollektíva egyre határozottabban motivál. A szülők, a testvérek, a tanítók véleményformáló hatása mellett egyre jobban érvényesül az osztályközösség véleményformáló hatása, azé a kollektíváé, amely közös célokért, egymást segítve, közös értékek alapján egymást formálva dolgozik. A továbbiakban azt vizsgáljuk, hogy a közösségi véleménycsere, akarat-kifejezés és döntés első gyakorló-terepe az osztálykollektíva milyen nyomokat hagyott szereplőinkben, milyen értékekkel, a közösségi viselkedés milyen jegyeivel lépnek az élet következő lépcsőfokára?

- Mennyi idő telt el, amíg valahogy egy kollektívává gyuródott ez a kis közösség?
- Hát egy jó év telt azóta addig, mert hat idegenek voltunk egymással és hogyha másokat ismer az ember, azért jobban tud hozzájuk alkalmazkodni és hamarabb megbarátkozik velük.
- És a kollektíva csak alkalmazkodás?
- Hát elsősorban míg összekerülnek alkalmazkodni kell, utána aztán... a megérteni egymást, ismerni egymás szokásait, tehát lényegében az embernek ismerni kell, hogy jó erős kollektíva legyen.
- A későbbiekben komolyabb volt ez a kollektíva?
- Komolyabb volt, mert megértették egymást és, illetve megértették egymást és ezért segítették egymást tanulásban és mondjuk, ha valaki rosszabb tanuló volt, akkor foglalkoztunk velük és hát összejárogattunk uszodába, futbalpályára, együtt szórakozunk és szóval sokkal jobban összekovácsolódott az osztály, mint amikor összekerültünk.
- Hogyan alakult ki ez a közösség, kialakult-e? Mennyire vagy megelégedve vele?
- Hát eleinte nem volt valami jó közösségünk, de mostmár azt hiszem kezdett kialakulni ez a közösség.
- Kialakul-e jó kollektíva az osztályban?
- Hát... Szerintem nem. Vannak az osztályban különféle baráti körök.
- Vannak az osztályból barátaid?
- Hát jóba vagyunk az osztálytársainkkal, szóval egymással jó kapcsolat füz

egymáshoz és jó osztály szerintem a milyenek, de azért úgy magatartásban nem. Ugy a közösség az jó.

- Fogod az iskola elvégzése után tartani a kapcsolatot az osztálytársaidal?

- Hát azt nem hiszem, hogy fogom tartani.

- A gyerekek maguk mennyire érzik az osztályközösséget, amelybe most tartoznak? Erről szeretnék az Önök véleményét megkérdezni.

-Hát első osztályba közösségről még nem lehet beszélni. A közösség magja is első osztály második felében kezdett a gyerekekben kialakulni. Hogy közösség, az második osztály felére már bizonyos értelemben mondható. Akkor megjelennek a közösségben az alá-, fölé-, mellérendeltségi viszonyok és ha ezt ügyesen továbbviszik, akkor úgy az ötödik osztály elejére mondhatjuk azt, hogy kialakul egy közösség.

-Észrevették-e, hogy jó irányban hatott-e rá az, hogy egy kollektívába került?

-Nagyon jó hatással volt rá a kollektíva, mert nagyon sok játékot, rengeteg tanult. Habár az utóbbi időben ez nem nagyon mutatkozik meg, mert ahogy kamaszodik, egy kicsit rendetlenebb, mint azelőtt volt, de ez annak tudható be, hogy sok a tanulvinalója. Tehát inkább le van kötve egyéb dolgokkal, mint az itthoni rendcsinálással. Habár itthon ki van adva neki a megfelelően, hogy mit kell neki csinálni. Például a szódavíz-készítés, szemét-levitel és egyéb dolgok, ami például a szobarendben nyilvánul meg. Hát evvel bizony van összetűzés.

-Szerintem amióta kialakult az osztályban a közösség, egyre jobban elhanyagoljuk az otthoni dolgokat és inkább az utcán vagy máshol egymással foglalkozunk, szóval járunk moziba és inkább elhanyagoljuk az otthoni teendőket is.

- Ezt én inkább megcáfolnám, pláne a Tibi esetében, mert a multkor is találkoztunk és ő mondta, hogy mennyi dolgom van, el kell menni ide-oda és szóval se... mindenki részben segít otthon takarításban, meg szóval az egész bevásárlásban is.

-De nem szívesen csinálja. Azért csinálja mert hát meg kell csinálni. És legszívesebben a munka helyett lent lenne. És én ahogy a Tibit ismerem és általában szokott lenni - a mamája leküldi a Közértbe, akkor a szatyorral lejön játszani. Találkozik velünk és akkor játszunk egyetted.

- Cabi!

-Hát ebben is van igazság, meg a másokban is van igazság. Azért mert, hogyha például valakinek jó napja van az iskolában, nemtudomén kap jó ötöst,

ötösöket kap, aztán valami neki bejön, szóval örül, akkor az hazamegy, az, az mondják neki, hogy menj el Közértbe, nem fog morogni, hanem elmegy simán. Szóval elmegy a Közértbe, és azzal akár madarat is lehet fogatni.

- Szerintem is a Tibinek van igaza, abban, hogy, hogy egyre jobban elhanyagoljuk az otthoni munkát, mivel hát megmondom őszintén én is elhanyagolom, legfeljebb vásárolni megyek.

- Nálunk, lányoknál természetes, hogy otthon többet segítünk most már. De viszont otthon azt nem értik meg, hogy akármennyit segítünk, most már elvégre nyolcadikosok vagyunk - és nekünk is lehetnek külön programjaink. És otthon minél többet csinálunk, annál többre vágnak.

- Én, hát nem szívesen segítek én sem. De azért segítek, ha kell.

- Mi vállalnánk, legalábbis én vállalnák el munkát, szóval, de úgy, hogy, hogy egyszerre mindent. Van olyan eset, amikor leküld anyu a Közértbe, feljövök, akkor nekilátok olvasni, akkor jut eszébe, hogy; elfelejtettem valamit, menj le mégegyszer! Megint feljövök; jaj, hát még le kell vinni a szemetet is. Nem, nem mincs egy nyugodt percem, ez az, ami nem jó ebben.

- Amikor magad lemész nem jut eszedbe, hogy a szemetet levidd egyszerre?

- Hát én nem nézek a szemétkébe, hogy mi van benne.

- Megmondom őszintén, látni szeretném azt a 14 éves gyereket - úgy lányt, mint fiút, hogy aki mielőtt le megy megnézi, hogy a szemetesben sok van-e, le kell-e vinni, hogy kell-e Közértbe menni. Szerintem ilyen nincsen, mert hogyha valaki eldönti, hogy lemegy, akkor én biztos, hogy nem azt döntöm el, hogy most a közértbe megyek, hanem átmegyek a barátnőmhöz és lent sétálunk.

- Nálam, velem is megvolt már, hogy egy négyszer kimentem egymásután a közértbe, mert mindig mondták, hogy; jaj, tejfölt hozzál, kenyeret hozzál, miért nem tudják azt megmondani egyszerre? És ugyanez van a szeméttel is, hogy, hogy lemegyek, le akarok menni biciklizni és addig a szeméttel semmi baj nincs, de abban a pillanatban, amikor bejelentem, hogy le szeretnék menni biciklizni, azt mondja anyu, hogy; jó lemehetsz, de előbb vidd le a szemetet. De mindig ekkor van, mikor le akarok menni ...

- Egy kérdést még: a tejfölt ki eszi meg?

- Hát én szoktam megenni.

- Ti maholnap az életbe kerültök. Mit gondoltok, az élet mit vár tőletek a munkahelyen?

- Hát normális, szóval rendes munkát, de úgy, hogy a munkaidőt is normálisan be kell osztani. Szóval, hogy mindenre jusson idő.

- És akkor mit csináltok? - amit akartok, vagy amit mondanak?

- Hát amit mondanak, természetesen amit meg kell csinálni benn a munkában.

IV. felvonás

- Az a kérdésem, hogy ha majd ti családfők lesztek, akkor hogy csináljátok?

- Nem egészen úgy, mint a szüleim, Hát olyan dolgokban, hogy esetleg nem azt csinálnám mindig hogy most teneked ez a dolgod, hanem, hogy nem szabnám meg neki a dolgokat.

- Te hagynád, hogy azt csinálja a gyereked, amit akar?!

- Nem azt csinálná, amit akar, hanem én egy bizonyos feladatot adnák neki és nem, nem mindig tetézném másikkal, amiben nem állapodtunk meg. És ha, amíg azt az egy bizonyos feladatot, ő azt becsületesen elvégzi, akkor nekem semmi dolgom nincs több vele. És, és azonkívül tanuljon.

- Én egy kicsit többet engednék meg a gyerekeknek, szóval mind amit hát itt engednek a szülők, meg egyesek k és főleg nem verném meg a gyereket, nem verném, meg, bár, ha bármit csinál legfeljebb megsziidnám.

- Milyen a jó osztályközösség, Gabi?

- Szerintem az a jó osztályközösség... nemcsak abból áll, hogy, hogy mondjuk megírja valaki a leckét és szünetben és nem mondják be, vagy pedig nem mondják meg a tanárnak, vagy pedig más egyéb ilyen dolog, hogy valami csinytevés és nem mondják, meg, hogy ki tette, de ez szerintem nem szép dolog, hogyha már valaki valamit csinál, akkor azt vállalja és ne azt, hogy más mondja meg, mert ez már árulkodás, de mondja meg ő maga. S szerintem az a jó osztályközösség, ahol ez megvan, szóval mindenben megvan az a, hát az a nem a büszkeség, hanem az a, az, hogy én, én egy jó osztályközösségben vagyok és, hogy én nem tehetem azt, hogy, hogy amiért én rosszat csináltam, büntesse az egész osztályt, most furcsán hangzik, de mindenki fölnő addig a szintig, hogy rájöjjön hogy, hogy nem érdemes a másikat beköpni, hogyha valamit csinál, mert akkor magát nagyon lealacsonyítja.

- Voltak olyan gyerekek az osztályban, vagy olyan gyerek, akit kiközösítettetek?

- Ez, ez, ez a kiközösítés ez úgy nyilvánul meg, hogy gondolom, hogy nem szólnak, hozzá, hogy nem érdekli, szóval nekik beszélhet, ugyan az, mint-ha szóval nem, nem figyelnének rá egyáltalán.

- És ez rossz lehet neki?

- Ez nagyon rossz lehet biztosan.

- S téged zavarna ez szintén?

- Nagyon zavarna. Hogy nem tudok érintkezni senkivel, mert beszélek neki és akkor mintha lepattanna minden.

- Veled nem fordult elő, hogy rövid időre kigolyóztak?

- Nem tudom, nem hiszem, hogy előfordult. Esetleg olyan dolog volt, hogy elfelejtettek szólni valamiért, lehet, hogy szándékosan vagy véletlenül, de elfelejtettek szólni, hogy megyünk valahova. Például egyszer elmentünk uszodába és nekem nem szóltak.
- Rosszul esett?
- Hát ez elég rosszul esett és utána be is panaszoltam, hogy miért nem szóltak?!
- Ellenkezőjét tapasztaltam, amikor beteg voltam gyakran, hogy naponta jártak föl a leckét megmondani.
- A tanárok küldték föl, vagy saját jószántukból jöttek?
- Nem, mindig saját jószántukból, csak, csak a tanár azt kérdezi meg, hogy ki lakik hozzá legközelebb. S azoknak mondják meg, hogy mondjátok meg a leckét. De hát hogyha nem mondja a tanárnő, akkor, vagy a tanár, akkor is megmondják neki a leckét szóval. E... ez is az osztályközösség, hogy, hogyha beteg, vagy nincs az osztályban, akkor is följárnak hozzá, s akkor legalább, ha egyedül van otthon, akkor legalább örül egy kicsit, hogy meglátogatják, és gondolnak rá.
- És ezt Te természetesnek tartod?
- Hát, most már természetesnek tartom, mert hát hogyha énhozzám feljártak, régebben, akkor az természetes, hogy én is ezt úgy viszonyozom, hogyha valaki beteg és én akkor oda elmegyek hozzá, és akkor felviszem neki a leckét, vagy esetleg csak látogatom, meglátogatom.
- Szerintem egy jó osztálykollektíva, hát az úgy alakul, hogy először is a gyerekek, szóval nem hagyják hidegen egymást, és nem kőpik be egymást, mint ez régen szokott lenni, minden problémát közösen megtárgyalnak, nincs olyan, hogy hogyhát egy, mert egy gyerek is elronthat egy osztályközösséget, nincs olyan, hogy igazságtalanul az osztálytársait valamilyen testihibája, vagy valamilyen hibája miatt, vagy kitagadják, vagy csufolják, és hát ilyennek képzelem el az igazi osztályközösséget.
- Volt olyan eset az osztályban ami miatt a tanárok haragudtak és nem volt igazuk?
- Hát azért volt olyan eset is, amikor nem volt igazuk ...
- És olyan eset volt, hogy te kiálltál az osztály elé és védted az osztály álláspontját?
- Hát úgy még, hogy én egyedül, nem, de egy órán, de szóval ilyesmiben nem én szoktam vinni az osztályt.
-

- Na most, ha ilyen igazságtalanságot tapasztal az osztály, - gondolj nagyobb esetekre, - amikor esetleg föl is háborodtatok, ki szoktatok állni, hogy megvédjétek azt akivel szemben igazságtalanság történt?
- Ki szoktunk állni, mert akkor vagy azon az órán, vagy a következő órán, hát az előszokott fordulni, hogy nem jelentkezünk ...
- Kifejezitek az együttérzést?
- Igen.
- Na, de olyan előfordult-e már, hogy valamiben határozottan fölléptél, határozotta például te!?
- Hát ilyen nem nagyon fordult elő, mert, abból zűrök lesznek, de ha az egész osztály csinál, akkor nem csinálhatnak semmit, esetleg szünetben a folyosón áll az egész osztály, abból meg csak hecc lesz megint.
- A nagyon jó gyerekeket nem szereti a kollektiva?
- Nem. Nem szívesen veszi, mert azért akkor evvel nem lehet sem vidcelődni, mert akkor megint megsértődik, vagy ...
- Akiknek látszólag legkevesebb a konfliktusuk, tényleg legkevesebb a konfliktusuk az iskolával és a családban is úgy tűnik jól beilleszkednek, azokat nem igen fogadja el az osztály. Vezérnek, hangadónak azokat talán még egy kicsit ki is közösitik, ez erős kifejezés de, ilyen érzésem keletkezett, jogos-e az, mi a véleményük erről?
- Én szerintem a mai gyerekek között, ennek az okát sokmindenben kellene keresni, szóval a mai gyerekek között az a szimpatikusabb, aki ellentmond szülőnek tanárnak, nemes céloknak, diktált feladatoknak és hogy, hogy éri el az ember, hogy, hogy azért a Kis Kati-félék véleménye érvényesüljön az szörnyű nehéz veritékes munkába kerül, és nem sikerül mindig, szóval. Nagyon szimpatikus az, hogyha a gyerekek elmondják a véleményüket, vitatkoznak, csak a baj, hogy ők a demokráciát már egy kicsikét, szóval a demokráciát, demokratikus gondolatát szeretnék, nem, nem tulzásba mennek. Ők, ők tiszteletlenségbe, a nemszófogadásban, nemtanulásban és sok-sok mindenben azt hiszik, hogy, hogy ehhez neki joga van. Aztán az, hogy a tanáraikkal, ahogy beszélnek, az rettenetes dolog lassan, meg a szüleikkel, szüleikről, ahogy beszélnek.
- Az osztályban a legjobb tanulók között tartanak számon?
- Igen.
- És nem tapasztalsz a gyerekek részéről éppen ezért bizonyos irigységet vagy...
- Nem, hát talán most már nem, mert most 8-ban meg 7-ben nem, de azelőtt igen. És ötödiktől kezdve hát elég **jól** beleillesz, beleilleszkedtem az osztály társaságába, de szóval nem, nem a legjobban. Nem úgy, ahogy igazán kellett volna. Nem tudom mért, de biztos nekem is van sok hiba

és azért is, de azért úgy érzem az osztály is eléggé hibás abban.

- Van olyan társaság az osztályban, amelyikbe szívesen tartoznál?
- Nincs. Ugyhogy jóbavagyok mindenkivel, például barátnóm soha nem volt köztük, de hát tényleg hogyha énnekem lenne egy jó varátnóm, szeretném, például, hogyha gimnáziumban lenne, akkor együtt tanulhatnék vele, együtt szórakozhatnánk, hát nagyon szeretném más, más környezetben, más osztályba járni, teljesen másképp lenne mint itt voltam. És másoknál, nem megváltoztallva, szeretném hogyha sok barátom lenne, új társaság, s megváltozna minden.
- Tudott-e a Katinak erről a problémájáról?
- Hát tudtam róla, de hát sajnos én ebben nem sokat tudtam tenni.

V. felvonás

- Gabi, milyen a jó barát?
- A jó barát, az, az rendes, odaadó, főleg odaadó, és hát kitart az ember mellett jóban, rosszban. Például, például akkor hogyha mondjuk, hát egy neagy isten verekedés lenne, és engem vagy velem, vagy őt, vagy valakit... velem kezdenek, és akkor nem az hogy, az megy hogy, hogy de csak hogyha én azt mondom neki, hogy ne szólj bele a verekedésbe, akkor nem szól bele, de hogyha ők többen vannak és többek akarnak jönni verekedni, akkor nem az, hogy ő elmegy, kihuzza magát a verekedésből, hanem ő is beszáll, és együtt küzdünk.
- Ez egy kollektiva és hogyha netán-tán két kiskakas összekap, akkor a többi.. mia szerepe, biztatja, hogy csak üssék egymást, vagy próbálnak végetvetni?
- Ha verekedik két gyerek, akkor biztatjuk, mink ellenezzük a verekedést, itt az osztályban, hát azért nem nagyon hagyjuk őket verekedni, inkább tanítás után a kiserdőbe kimegyünk és ott összeverekednek, körbeálljuk és nézzük őket. Már sokszor volt ilyen eset, régebben, most azóta már mellőzzük ezeket az ...
- Szerintetek helyes ez gyerekek?!
- Annyiból helyes, hogy nem az iskolában verekednek, mert, mert, ha az iskolában verekednének például akkor hát a berendezést összetörnék, vagy valami ilyen komoly kár keletkezne, tehát, ha például a kiserdőben nem lehet semmi olyan komoly... komolyabb kár, meg a..aztán a tanárok sem látják azt, és így, és így szerintünk ez... ez így van elintézve és így van jól.
- És ilyenkor hol a kollektiva?

- Szerintem, szerintem ez a verekedés és a harag nagyon-nagy kárára van az osztályközösségnek mert, mert hogyha ezentul minden héten egy-két verekedés lett volna, akkor hova jutott volna az osztályközösség?
- Szerintem nem helyes, amit a Zsolt mond, mert hát ha ... nincs amikor hát megverték egymást, s akkor, akkor utána nincsen harag és nincs olyan, hogy most nem barátkozom veled, most nem adom oda a ceruzámat, meg ilyesmi, utána nincsen.
- Hogyha két fél egyáltalán nem tud megegyezni, a két ember, nem tud ... egyezni, akkor döntse el az erő szerintem, szerintem ez a, ez az igazság. Nem tudnak beleegyezni, vagy megegyezni, hogy kinek van igaza.
- Hát ... mi, ha verekedik két gyerek, azt mi nem döntjük el, hogy melyiknek van igaza, mivel azt mi is szinte élvezzük, hogy verekednek és nézzük, ha verekednek, és hát amelyik győz, annak van sokszor igaza. Szóval az nyeri meg magának az igazságot.
- Tehát ... szerint az erő dönti el, hogy kinek van igaza? Gyerekek!
- Hát elég gyerekes dolog, de hát így van.
- Ki a legerősebb az osztályban, a fiuk közül?
- Tehát neki van mindig igaza?
- Nem szoktam verekedni, mert én nem tartom azt jó szokásnak, de könnyen dühbe gurulok és akkor ... nagyon rossz.

/Ének/

Nem hisszük, hogy a filmünkben megismert néhány fiatal jelleméből, közösségi magatartásából, a dolgokról alkotott nézeteiből kiindulva bármilyen általános ítéletet lehet alkotni. Meggyőződésünk azonban, hogy az ablak, amelyet világukra nyitottunk hasznos betekintésre ad lehetőséget. Az itt ballagók a holnap felnőtt állampolgárai.